

О.І. Мельничайко

РІДНА МОВА
Комунікативні вправи
Навчальний посібник

- Висловлення
міркувань
- Розв'язання
ситуативних колізій
- Продовження
уявного діалогу

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН
2004

ББК 74.26
М48

Головний редактор
Б.С. Будний

Рецензенти:
кандидат педагогічних наук, доцент
З.М. Онишків
вчитель вищої категорії, вчитель-методист
Н.О. Будна

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

Мельничайко О.І.

М48 Рідна мова. Комунікативні вправи: Навчальний посібник —
Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. — 48 с.

ISBN 966-692-128-6

Добірка “Комунікативні вправи” містить такі завдання: поміркуймо, уявіть ситуацію, продовжіть діалог. Усі вони спрямовані на те, щоб навчити дітей думати, висловлювати власні міркування про різні життєві ситуації і знаходити з них розумний вихід або самостійно, або під час обговорення з однолітками чи дорослими.

Посібник призначений вчителям української мови для роботи з дітьми молодшого та середнього шкільного віку.

ББК 74.26

ISBN 966-692-128-6

© Мельничайко О.І., 2003
© Навчальна книга – Богдан,
макет, художнє оформлення, 2004

Від автора

У добірці “Комунікативні вправи” містяться три типи дидактичних завдань: 1) висловлення міркувань; 2) розв’язання ситуативних колізій; 3) продовження уявного діалогу. Всі вони спрямовані на те, щоб розвивати у дітей мислення і вміння висловлювати власні думки, навчити їх приймати самостійні рішення у нестандартних та екстремальних життєвих ситуаціях.

Пропоновані тексти – це розповіді про можливі або й реальні випадки з життя. Вони мають спонукати дітей до роздумів, до обміну думками як зі своїми ровесниками, так і з дорослими. Маючи виразний повчально-виховний зміст, вони сприяють вихованню у дітей людяності, людської гідності, патріотичних почуттів, високих моральних якостей; радять дітям зважувати свої дії, критично оцінювати власні вчинки і вчинки інших, бути обачними й обережними у стосунках з незнайомими людьми.

Тексти зможуть послужити основою для бесід з дітьми на різні життєві теми як у школі, так і вдома. Учитель може використати їх на уроках, “прив’язавши” до виучуваної теми, на виховних заняттях у позаурочний час, а батьки – для бесід у домашніх умовах.

Ми не ставили собі за мету навести всі можливі варіанти тем для бесід, не намагалися давати конкретних рецептів виходу зі складних ситуацій, а лише хотіли привернути до них увагу вчителів, вихователів, батьків, підкреслити, що такі бесіди потрібні як одна з важливих ланок у системі підготовки дітей до життя, далеко не завжди безтурботного.

ВИСЛОВЛЕННЯ МІРКУВАНЬ

Найрідніша земля

Роман, Дмитро та Ігор про щось голосно сперечалися.

— Україна — це щось більше, ніж ти думаєш. Це праматір усіх наших мам, татусів, бабусь і дідусів... Словом — це Батьківщина, Вітчизна, рідна земля, найрідніша в усьому світі. В усій Вселенній немає нічого ріднішого.

— Ого! Куди сягнув! А моя мама каже, що я не маю за що любити Україну, бо вона не зробила для мене нічого. Дивись, у яких черевиках я ходжу! — простягнув Ігор ногу для більшої переконливості.

— Ну, ти лахмітник! Готовий проміняти Батьківщину на якісь... капці?! А ти думав про те, що ти зробив для України?! Навіть учитися не хочеш!.. А тобі все дай? — загрозило пішов на супротивника Дмитрик.

— А моя мама каже, що наша держава ще дуже молода, тому не може подбати про все і про всіх. А ще вона каже, що якщо ми всі дбатимемо про Україну, то вона зміцніє і тоді зможе подбати про кожного, хто в ній живе, — розважливо розмірковував Роман.

За хлопцями спостерігав Йосип. Він був трохи старший і розсудливіший.

— Сперечайтесь, сперечайтесь. У суперечці народжується істина! Але без образ і кулаків! Я гадаю, що нам усім є над чим поміркувати! *А ви як думаєте?*

Чому так поведуться?

— Мамо, завтра 22 січня — День Соборності України. Наша класна керівничка просила всім класом прийти з маленькими синьо-жовтими прапорцями до пам'ятника Борцям за волю України. Я вже купив собі прапорець. Збуди мене раненько, щоб я не проспав.

Але Олеся не треба було будити. Він встав, як завжди, сам. Святково одягнувся і пішов скликати своїх однокласників — сусідів по вулиці.

Біля пам'ятника вже зібралось чимало людей. Звучала музика, запрошуючи на урочистий мітинг. Нарешті у визначений час директор школи привітав усіх присутніх з великим державним святом. Урочисто пролунав державний Гімн України.

Олесь зауважив, як виструнчилися військові у почесній варті, як гордо стояли літні люди і як поводитися учні і деякі ще зовсім молоді люди. Йому було дуже прикро, що багато школярів під час виконання Гімну перешіптувалися, штовхали одні одних, сміялися, ходили сюди-туди, говорили. І він згадав, як по телевізору показували дорослих американців і їх дітей-школярів, які під час виконання їхнього гімну стояли спокійно, гордо тримаючи праву руку на грудях, на самому серці. Олесь думав, чому так по-різному поводяться люди. Що, американці і їхні діти вихованіші, ніж наші, чи вони більше люблять і шанують свою батьківщину? Він думав і не знаходив відповіді.

А ви як думаєте?

Громадяни України

— Як ти гадаєш, ми вже громадяни України чи ще ні?

— А чому ти питаєш?

— Бо я десь чув, що громадянами є лише ті, що вже мають паспорти. А це несправедливо.

— Звичайно, несправедливо. Наші батьки — громадяни. Тому і ми, їхні діти, теж громадяни.

— А ще кажуть, що той має право називатися справжнім громадянином, хто робить щось корисне для держави. А ми що робимо?

— Як що? Ми вчимося! А вчимося для того, щоб у майбутньому могли здобути якусь професію і працювати на користь суспільства. Чи не так? Бо що ми ще корисного можемо зробити? Хіба що в дечому допомагати батькам...

— Я теж так думаю. Якщо ми допомагаємо хоч трохи батькам, то ми їх вивільняємо від дрібної хатньої роботи, щоб вони більше працювали для сім'ї...

— Правильно! Бо сім'я — це частина держави, частина суспільства. А людина — це частина суспільства?

— Звичайно, частина суспільства...